

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12:50
četrletno . . . K 6:80
mesečno . . . K 2:10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se
plačuje od čveterostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

St. 224.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, 3. oktobra 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Ljubljana.

Pravda dr. Tavčarja in dr. Trillerja proti Adolfu Ribnikarju je končana. »Narodni Dnevnik« je poročal na kratko o rezultatu, dočim so drugi slovenski dnevnik prinašali obširna poročila. Akoravno je bilo to stališče našega naprednega glasila v gotovem oziru razumljivo, vendar mislimo, da zdaj ob koncu ne smemo popolnoma molčati, kajti zadeva se tiče usode narodno-napredne stranke, in nam štajerskim naprednjakom, ki smo vedno težili za dobrimi stiki s somišljeniki na Kranjskem, ne more biti vseeno, kaj se v narodno-napredni stranki na Kranjskem godi.

Pravda je torej končana, in mi se vprašujemo: ali se nam ni moglo prihraniti te mučne senzacije? Ne da bi se za prvo spuščali v bistvo spora, smo vendar mnenja, da ni bilo treba zadeve, ki je eminentno strankina, pri kateri so prizadeti samo člani stranke, tirati pred sodišče. Dolžnost stranke je bila, da v svojem krogu, pred strankinim razsodiščem zadevo preišče in reši. Priznamo, da je bilo očitane težko, toda vemo tudi, da je Ribnikarjevo prepričanje delilo veliko število somišljenikov narodno-napredne stranke, da se je mnenje o nepravilnosti nastopa obeh tožiteljev zastopalo tudi v časopisu. Ravnotako vemo, da niti Ribnikarja niti njegovih prijateljev ni vodila osebna mržnja, ampak gorečnost za stvar. Ne uvidimo tedaj važnosti, da se je moralo radi besed, ki niso bile preračunjene za javnost in torej morda ne tako previdno redigirane, uprizorila velika afera, katera je stranki brez dvoma škodovala na znotraj in na zunaj. Dolžnost voditeljev stranke je bila, to vse premisliti in ne staviti v času, ko je napredna Ljubljana izpostavljena najhujšim napadom klerikalcev, vlade in Nemcev, osebnih potreb nad potrebe in koristi stranke. Zdaj, ko ljubljanske razmere kričijo po koncentraciji vseh naprednih sil, bi ljudje, katerim je usoda stranke in Ljubljane pri srcu, ne smeli odbijati ljudi, kateri imajo veselje in spošobnost za delo, ampak bi morali stremiti za poravnavanjem vseh razporov, za notranjim ojačenjem stranke.

Sodnijske razprave, pri kateri so kot zelo zadovoljni gledalci bili udeleženi klerikalci, Nemci in vlada, resnično ni bilo treba. Še manj pa j ebilo treba, da se je končala na tak način, da je bil slovenski naprednjak, na predlog svojega somišljenika obsojen v zapor, ker je temperamentno zastopal nasprotno stališče. Ravnotako malo umestno pa se nam zdi, če strankino glasilo dan za dnevom znova izraža svoje veselje nad tem dogodkom.

Politična nasprotstva se s kazensko-pravdnim redom ne bodo rešila.

Naj se nas razume prav. Mi se ne spuščamo v presojo stvari same. Vsak razsoden čitatelj si je k poročilom sam naredil komentar. Tudi ne očitamo ničesar. Le to želimo povdariti, da je pravda prinesla stranki in napredni misli na Kranjskem sploh mnogo škode, tistim, ki so jo povzročili in dognali, pa ne tistega uspeha na zunaj, ki so ga hoteli doseči. —

Zavedamo se, da se nas bo zavrnilo, češ, da nas zadeva, o kateri razpravljamo, nič ne briga. Proti temu povdarjamo že danes, da si ne pustimo vzeti pravice izreči svoje mnenje o vsaki stvari, katera se dotika napredne politike na Slovenskem. In samo iz tega stališča govorimo o pravdi proti Ribnikarju, katero smatramo za plod nezdravih razmer v narodno-napredni stranki.

Štajerski naprednjaki smo z veseljem sledili lepemu razvoju narodno-napredne stranke na Kranjskem v zadnjih dveh letih. Videli smo, kako se je stranka, katero so klerikalci proglasili že za mrtvo, oživela, kako se je okrepila ne le v središču dežele, kjer si je utrdila politično in ustvarila močno gospodarsko osrednjo organizacijo, ampak tudi po celi deželi, kamor je z mnogobrojnimi shodi zanesla zanimanje in navdušenje za napredno idejo in kjer je v celi vrsti političnih društev zbrala neorganizirane somišljenike. Videli smo, kako se je v zadnjih dveh letih priredilo na Kranjskem več političnih shodov, kakor prej v desetih, kako se je s sistematičnimi poučnimi predavanji smotreno širila ljudska izobrazba, ki je podlaga za prodiranje napredne ideje.

Navdušeno smo iskali stikov s to pomlajeno stranko in smo upali, da se v bližnji bodočnosti že zabrišejo pokrajinske meje in se uresniči lepa ideja združenja vseh slovenskih naprednih strank.

Naenkrat pa smo čudeč se zapazili, da se je delo v stranki hipoma ustavilo. Iz daljave nismo mogli spoznati vzroka, šele pred nedavnim — prvičkrat vidno za javnost ob priliki Ciril-Metodove glavne skupščine — smo videli očitni spor med starejšimi voditelji in mladimi člani stranke, kateri ni obstal le v nesporazumljenju v taktičnih vprašanjih. Bali smo se za usodo stranke, katere vodstvo odrija mladino, polno navdušenja do dela, in nismo mogli razumeti, kaj je voditeljem pred očmi, kateri obsojajo lastno stranko na smrt s tem, da ji sami jemljejo naraščaj. Od skupščine naprej pa se je razmerje še poostrilo; glavno glasilo stranke je začelo javno napadati mlade somišljenike, in spoznali smo, da so imena teh napadanih ista, kakor ona, katera smo prej vedno čitali v istem glasilu o priliki vsakega življenskega pojava stranke v zadnjih letih.

To spoznanje nam narekuje dolžnost, da prijateljski povzdignemo svarilen glas. Gre tudi za našo stvar in vsak slovenski naprednjak ima interes na življenju in procvitu vsake slovenske napredne stranke. Obstoje na pogubni poti, vrnite se, če je še čas, popravite, če je še mogoče!

In če naše besede ne bodo našle uvaževanja, naj merodajne činitele vsaj vzbudi veliko zanimanje klerikalnih in nemških listov; naj jih vzbudi vsaj pohvala, ki jo ima »Slovenec« za »starine« vsakokrat, kadar storijo kaj proti mladim.

Ko to pišemo, ležijo pred nami zadnje številke ljubljanskih dnevnikov. Iz njih vidimo, da pravda proti Ribnikarju še ni zadnji korak. In vprašujemo se: ali je res usoda slovenskih naprednjakov, da se morajo ugonobiti sami in storiti nečastno smrt? Ali je res usoda napredne Ljubljane, da se jo po sili

vrže v žrelo klerikalcem in Nemcem? Ako je temu tako, vsaj hitro končajmo!

Ko je bil naš članek že stavljen, došla nam je nedeljska številka »Jutra« s »Skalinim« oklicem. Razveselili smo se, kajti zasijala je možnost, da se vendarle še najde pot iz krize v narodno-napredni stranki v smoternem, stvarnem, intenzivnem delu vseh naprednih sil vidimo rešitev, v mladini, katera je odločena na osebni boj odgovarjati z mirnim delom, pa garancijo za lepšo bodočnost stranke.

Končamo tudi mi s »Skalo«: »Ne za osebe, za stranko, za lepe narodno napredne ideje veljaj naš klic, naš boj.«

Obrambno-prosvetna anketa v Mariboru.

Poroča M. V. Brezovnik.
(Konec.)

II. Popoldansko zborovanje.

Tov. cand. iur. Fr. Šalamun referira o »Ptujin in ptujem okolišu«. Vso gospodarsko in politično moč imajo v rokah Nemci. Mestna uprava z Ornikom na čelu, okrajni zastop (voli ga 78 Slovencev in 87 Nemcev), okrajni šolski svet in uradi so v nemških rokah. Sodnijski uradi z 79 občinami so brez slov. avskultanta. Le pri davkariji je nekaj sloven. uradnikov. Pri okrajnem glavarstvu, ki ima 132 občin, je samo eden slov. konceptni praktikant. Če pride človek v urad, je vse popolnoma nemško. V mestu so 4 slovenske trgovine, a upoštevamo le dve in en veletržec. Nadalje je 5 slovenskih gostilen in dva obrtnika. Rabil bi se še en trgovec za železnino. Posojilnica vzgaja s svojim neumornim delom mnogo mladine in žrtvuje mnogo za povzdigo slov. življa. Na levem bregu Drave nimamo slabih posestnikov, samo, da se za gospodarstvo premalo brigajo. Posojilnica hoče temu od pomoči na ta način, da ustanavlja štipendije za kmetijske šole. V mestu samem nimamo nobenega slovenskega razreda, medtem ko imajo Nemci vse mogoče šole. Še celo meščansko šolo jim hočejo ustanoviti. Okoliška šola je premajhna — a krajni šolski svet je neče razširiti, občine pa so zadolžene. Z mnogimi žrtvami jo hoče razširiti posojilnica v zvezi s CM družbo, ji priklopiti tudi otroški vrtec, gospodinjsko šolo, šolarsko kuhinjo in veliko dvorano, ki bo služila sokolski telovadnici, predstavam in zborovanjem. V okolici se zidajo nemške šole in občinski svet je sklenil naprositi Schulverein za 150.000 K. Vsa nastavljenja učiteljstva se vrše v nemškem duhu. Dijake se pri sprejemnih izpitih brezpogojno vrže, če so Slovenci. V celem okraju imamo le 3 zavedne ljudske šole. Snujejo se kmetijske podružnice v mnogih krajih.

K debati se oglasijo: Prekoršek, dr. Pivko, Šalamun in Šumenjak, ki spopolne predavanje.

Drugi nad vse zanimivi in temeljiti referat ima g. prof. dr. Pivko: »Narodno gibanje v Mariboru in okolici«. Popisoval je načine, kako vabijo nasprotniki nezavedne ljudi k sebi, kako delujejo v družabnem

LISTEK.

Institutka.

Roman.

Spisal Fedor Gradišnik.

26

»Ta misel se je tolikanj ukoreninila v mojem srcu, da se je nisem mogel iznebiti vse svoje poznejše življenje . . . Sčasoma sem prišel v mestne šole tudi jaz . . . vsakega prvega sem dobival od svojih tujih staršev potreben denar, na univerzi pa me je podpiral Kamilo . . . Trudil sem se na vse mogoče načine, da bi izvedel vsaj za bivališče svojega očeta, toda izvedeti nisem mogel ničesar . . . Moji roditelji so mi povedali o njem le toliko, da je odšel daleč tja nekam preko morja, za mene in Kamila pa je vložil v večji denarni zavod precejšnjo svoto denarja, ki naj služi za najine študije in potrebe . . . To je bilo vse . . . A jaz sem kopnel po tem, da bi ga dobil v roke, kajti moj srd je bil strašen, moje kopnenje po osveti blazno . . . Morda ni lepo, da se zražam v takem tonu — toda zdi se mi, da mi je boljše, če dam duška svojim čutilom . . .«

Poslednje besede je govoril s povzdignjenim glasom, povdarjajoč vsako besedo zase s posebnim povdarcem in patosom . . . slednjič pa je za trenutek umolknil, njegove oči pa so se uprle z jeznim in div-

jim ognjem pred se . . . Dihal je urno in sunkoma so se dvigale njegove ozke prsi . . . obraz se mu je bolestno spačil . . . oprostil se je Helene, ki se je ves čas tesno stiskal k njej . . . dvignil se je slednjič s klopi, na kateri je sedel, ter hotel iti par korakov dalje . . . Toda komaj je vstal, je začutil v nogah nekaj težkega in kar ni jih mogel premakniti . . . Poskusil je vnovič, toda kakor uničen se je sesedel na klop in padel Heleni v naročje . . . Globok vzdih se mu je izvil iz prsij, globok in bolesten . . .

Helena je osupnila . . .

Kaj se je zgodilo?

Ali ga je prevzel spomin na minula leta . . . ali je to učinek njegove žive misli na osveto in maščevanje?

Vedela je dobro, da niti eno, niti drugo . . . v dno svojega srca je bila prepričana, da je vzrok tega čudnega napada vse kaj drugega . . .

Opazovala je že dalje časa čudovito naglo izpremembo, ki se je vršila s Oskarjem . . . Natanko je videla, kako hira in pojava njegovo itak slabo zdravje od dne do dne . . . od ure do ure takorekoč . . . o, dobro je vedela vse to . . . In znan ji je bil tudi vzrok — ona sama je bila tisti strup, ki je polagoma, a z neizrečeno gotovostjo uničevala to mlado, upanja polno življenje . . . nihče drugi nego ona . . . Čutila je, kako mu ginevajo moči pod njenimi strastnimi objemi . . . pod njenimi vročimi, nebrzdanimi poljubi . . . .

Vse to je vedela, a niti trenutek ni mislila na to, da bi ga rešila gotovega pogina . . . Nasprotno, žgalo in peklo jo je v notranjosti . . . vse njeno živčevje je vztrepetavalo od poželenja in hrepenenja in trebalo ji je hladila . . . pogasiti je morala ta ogenj, to pekočo, gorečo žerjavico . . . in nikdo drugi je ni mogel potolažiti kot on . . . Njen je bil prvi, izpolnila se ji je ta želja — njen mora tudi ostati, nobene druge ne smejo objeti njegove roke . . . nobene druge poljubiti njegove ustne . . . Samo njen mora biti — in če bi bilo treba tudi žrtve: nič za to! . . . Bila je vajena, imeti, kar si je pozelela — in če mora stopati do dosege svojega cilja preko trupel — njej je prav . . . In prav nič ne ji ni smilil bolni mladenič — že zdavnaj je ubila strast in pohota čut usmiljenja v njenem srcu . . . Vladati in zapovedovati, vihteti bič v rokah in biti, gledati, kako padajo žrtve njene ljubezni, srečne in zadovoljne, da smejo umreti, ker so ljubile: to je bila za njo lepota, velika in jasna v vsej svoji pregrehi in krutosti! . . . —

Ko je padel Oskar v njeno naročje, izmučen in uničen, je izpreletela čudna gorkota njeno bujno telo . . . Prsi so se ji burno dvigale . . . rudečica je obšla njen krasni obraz . . . privila je Oskarjevo drobno glavo tesno k sebi, pogledala mu je v oči, motne in napol zaprte . . . se je nagnila dvjke k njemu in začela ga je poljubovati brez prestanka . . .

»Ali Helena,« je dejal Oskar, »kako lepo, ne-

oziru, v okvirju društev »Feuerwehrov«, podružnic kmetijske družbe, zabavnih krožkih a la Bauernrundl, Drauadler itd. Kolonizacija nemška je že stara, toda postala je v zadnjih letih umetna, podvojila je moč, ker je prenehal naravni priliv nem. ljudstva na jug v mariborsko okolico. Govornik vidi v mariborskem okrožju dva zelo različna tipa sloven. ljudstva, ki sta različno nadarjena in nejednako pristopna germanizaciji in vplivom mesta.

Slovenske pozicije so precej zavarovane po naravni meji — Kozjak in severni del Slov. Goric pod Muro. Čez ta naraven jez ne more prodreti nemštvo, to more le ob železnici, kjer je začelo svojo morilno akcijo. Narobe pa sili v zadnjih letih slovenski živelj iz južnih okrajev, zlasti iz ptujskega; a tudi kranjski naselniki krepijo izdatno Slovenstvo. Vpliv slov. naravne kolonizacije, ki se vrši popolnoma mirno, se že pozna n. pr. Kamnici, Rožpohu in Pesnici. Ta proces se polagoma razvija in če bo šlo tako naprej, se mora Südmarkino delo razbiti ob slovenski krvi. Čudno je to, da so nazadovali Nemci večinoma po vseh obmejnih občinah v dobi 1890 do 1900, a tudi okrog Maribora, zlasti na desnem bregu. Njihov napredek po nekaterih občinah pa je le navidezen, umeten (Vrtiče, Gradiška). S številkami je dokazal g. referent, da je govorice o nevarnosti nemške invazije treba razumevati trezno, ne pesimistično. Glede šolstva je povdarjal govornik, da je to najhujša rana na slov. telesu. Popisal je takozvane »slovenske« in dvojezične šole in vpliv nemških šol v Mariboru in okolici. Šolsko družbo čaka tu velika naloga. Slovenski stariši že spoznavajo v Krčevini in tudi v Št. Ilju vpliv in neuspeh nemške šole. Krčevinsko šolstvo je v sedanjem stadiju za Slovence ugodno. G. govornik je našteval zlasti glede te šole vrsto tajnih nemških napadov in načrtov, kako bi jo uničili in odrinili od mesta. Podal je podatke o šolskih razmerah v Studencih (Slovensko šolo bodo kmalu zidali!), Pobrežju, na Tezni, v Radvanju in Razvanju. Orisal je tudi delo učiteljstva na teh šolah. V mestu opazuje še bolj vidljiv napredek Slovenstva. V družabnem oziru so dosegli mariborski Slovenci morebiti največ. Naštevava vrsto delavnih društev poleg dramatičnega društva zlasti zdravo vzgojevalno narodno delo »Sokola«, mlado organizacijo slovenskih železničarjev, ki se razvija nepričakovano lepo pod spretnim vodstvom.

K debati se oglašil tov. abit. Reisman, ki poda mnogo zanimivega iz svojega okraja in g. Prekoršek,

Zadnje predavanje ima **cand. med. Fr. Toplak** o »Slovenskem narodnem položaju v trgu sv. Trojica v Slov. Gor.« Trg leži skoro na periferiji političnega okraja mariborskega. Občina šteje 72 hiš s 322 prebivalci, od katerih je 293 Slovencev in 29 Nemcev. Čistokrvnih Nemcev je le par, drugi so pa nemčurji. Občina je v nemških rokah. L. 1909 je prvič nastopila slovenska stranka. Dasiravno je volila ena tretjina slovensko, se ni posrečilo dobiti nobene razrede v roke. Deželno in državnozbornih volitev se tržani ne udeležujejo. Uradov v trgu ni, ker so v bližini sv. Lenarta. Šola je slovenska, vendar ne more delati v narodnem duhu. Trgovstvo je nemško. Drugi važen činitelj so gostilničarji. Pet jih je, a le dva sta zavedna Slovencev. Posojilnica — rajfajznovka je v nemšk. rokah in obsega tri fare (Trojica, Benedikt in sv. Anton). Člani so v veliki večini Slovenci iz okolice. Obrtnikov je kakih 10 in skoro vsi so nemčurji, ker so odvisni od premožnih nemčurskih tržanov. Društveno življenje ni posebno razvito in je tudi tu agilnejša nemška stranka. Nemci imajo »Feuerwehr« in »Veteranenverein«. Prvo obstoja že dolgo let. V trgu so tri knjižnice. Knjižnica akad. fer. društva »Bodočnosti«, knjižnica fantovske družbe in knjižnica kat. izobr. društva. Od zadnjih obč. volitev se je položaj toliko izboljšal, da obstoji v trgu slov. stranka. Močnemu nemškemu trgovstvu treba dobiti močnih konkurentov, ker so najmočnejša opora Nemcem. Treba bi bilo postaviti »Narodni dom«, kjer bi se potem naselil slovenski trgovec. Narodni svet naj bi prevzel prirejanje političnih in podobnih shodov. Začeti pa se ne sme protikatoliške akcije, kajti brez pp. kapucinov ne dobimo nikdar trga v roke. Kmetje se drže prepričanja, da je nemščina potrebna. Nemški jezik mu je košček znanja,

beško lepo bi bilo, ležati vse svoje življenje takole v tvojem objemu, čutiti utripanje tvojega srca, božajočo mehko tvojih prsi... ležati tako in sanjati, sanjati in na vse pozabiti...»

Vedno tišje in tišje so donele njegove besede, glas mu je bil čudovito izpremenjen, bilo je, kot bi govoril človek v globoki kleti in bi se odbijal odmev njegovega glasu ob visoke stene...

Visoko gori nad njima se je bočilo azurno čisto jesensko nebo... in daleč tam zadaj je vršela mala, kot sneg bela meglica... rudeče obrobjena od sijaja zahajajočega solca... Vedno manjša in manjša je postajala... po vsem nebu se je razlila škrlatna rudečica in bilo je, kot da gori ves horizont s krvavim ognjem...

Mirno in tiho je bilo vse naokrog... niti najmanjšega glasu ni bilo slišati... le studenček je šumljal v svojih strugi in biserni valčki so se smejali prešerno in razkošno... Narava je počivala, večerni hlad je objel vse stvarstvo — le Oskar in Helena sta bojevala v svojih srcih boj, tako sladak in strašen objednem...

»Tako, glej, Helena, se je zgodilo, da si mi postala ti vse na svetu... Ti si moje življenje, ti si moja sreča — ti si moja smrt... Izgnanec sem v življenju — ti si me sprejela v svoje mehko naročje... nobene žive duše nisem imel, ki bi mi privoščila ljubezniv in usmiljen pogled — ti si mi dala

po katerem hrepeni in od tega se ne da odvrniti. Zato pa začnimo sami poučevati kmete v nemščini, to storimo lahko v narodnem duhu. Mnogo bi pripomogla tudi ustanovitev nadaljevalnih, posebno nedeljskih šol in taka šola bi pri Sv. Trojici sigurno dobro uspevala. Z njo naj bi se poskušala povzdigniti obrtnija, tako da bi postalo najmočnejši slovenski faktor v trojiškem trgu, ki bi, čim se občinski red preobrazi v bolj demokratičnem smislu za vselej zjamčil narodno posest.

Jednakemu govoru je sledila živahna debata, katere so se udeležili: Prekoršek, dr. Pivko.

G. dr. Š. Hrašovec stavi z ozirom na Čelje sledeče resolucije:

Na narodnem obrambnem shodu v Mariboru zbrani akademiki zahtevamo glede mesta Celja sledeče.

1. a) takojšnjo ustanovitev popolne slovenske deške in dekliške ljudske šole v mestu ali najbližji okolici; b) ustanovitev slov. paralelk na deželni meščanski šoli; c) ustanovitev popolne samostojne slovenske gimnazije; d) skorajšno ustanovitev »Dijaškega doma« v Celju.

2. Popolno dvojezičnost vseh deželnih in državnih uradov.

3. Združitev vseh slovenskih društev celjskih v svrhu povzdige duševnega in družabnega življenja.

4. Zahtevamo, da izgine vsak razloček med katerimikoli sloji v Celju ter priporočamo nujno, da se pobriga inteligenca za nižje sloje in delavski proletarijat.

5. Predlaga, da se prihodnja takšna anketa vrši v Celju v velikih počitnicah.

Resolucije se enoglasno sprejmejo. — Ker se ne oglasi nihče več k besedi, zaključijo tovariši predsednik zborovanje in se zahvali posebno gg. dr. P. Turnerju in Stegnarju, ki sta bila cel dan navzoča pri predavanjih in akademikom na obilni udeležbi. Prihodnja anketa se vrši v Celju.

Politična kronika.

DOMAČE POLITIČNE NOVICE.

Spremembe v kabinetu? — Belgijski kralj na Dunaju. — Kaj bo z dalmatinskim deželnim zborom? — Iz Hrvaškega.

V nemškonacionalnem taboru krožijo razne vesti o prizadevanju vlade, da si ustvari močno delovno večino v parlamentu. Nacionalcij pravijo, da ni brezpomembno, ako se vedno govori o rezerviranju poljedelskega portfelja in pa portfelja za javna dela; namenjena sta očitno Čehom. Nemci zahtevajo sedaj, da se naj vlada drži svojega večkrat povdarjanega stališča: najprej odločno ureditev vseh notranjih naših političnih razmer potem šele rekonstrukcijo kabineta v tem smislu, da bi bili imenovani zopet trije Čehi za ministre. — Ali ne bodo Čehi zahtevali katerega važnejšega in z večjimi svotami razpolagajočega portfelja, to se seveda danes še ne more reči. Pa vzamimo, da bi ostalo pri uresničenju navedene nemškonacionalne verzije: kaj potem ostane za Jugoslovane? Ministra rojaka nočejo slov. klerikalci, družega portfelja pa za nas ne bi bilo dobiti. Kaj bi imeli potem od dvehletnega boja v parlamentu?

Danes pride belgijski kralj s svojo ženo na Dunaj; namerava tam ostati tri do štiri dni. Ker bode ob tej priliki navzoča tudi na Dunaju madžarska ministra Khuen in Lukacs, se bodo vršila pogajanja o vojaških reformah, o izplačilih v gotovini (znana Wekerlova ideja glede avstro-ogerske banke) in o podaljšanju bančnega privilegija. Objednem se bode sestavil v detaljih delovni program za delegacije, ki se snidejo 12. oktobra na Dunaju.

Ali bode mogel dalmatinski deželni zbor delovati ali ne? Hrvaški pravaši, ki obstruirajo v njem, še doslej na to vprašanje niso dali nobenega točnega odgovora. Sodi se pa, da bi popustili, ako bi se jim napravil zlati mostiček. Vsekakor ne bodo obstruirali tako dolgo, dokler ne pride na dnevni red točka

mного, mnogo več, dala si mi vse, kar si mogla sploh dati... svoje srce si mi darovala, in darovala si mi svoje telo... vse je moje, vse vse...»

V prekipeljavem ognju svoje razburjenosti je hotel poklekni na tla in objeti Helenine noge... toda omahnil je pred njo in padel na hladno, vlažno zemljo... Odpovedale so mu vse moči, utrudilo ga je to dolgo govorjenje in jesenski hlad je čudežno uplival na vse njegovo bitje...

Ležal je na mokrem, mehkem mahu in svoje otroške velike oči je imel uprte v Heleno, ki je še vedno sedela na svojem prostoru in se ni ganila niti za las... Zrla je doli na ubogega Oskarja in nikdar se ji ni zdel še tako lep, kakor danes... V svoji revščini in v svoji bolesti je bil srečen, ker je smel zreti v njo, ki je kriva njegove vedno huje bolezn, čitala je iz njegovih oči, iz vsake poteze v njegovem obrazu in iz tistega čudnega smehljava njegovih ust in čutila vso blaženost in naslado, ki je je bila polna njegova do smrti bolna duša...

Slednjič se je nagnila doli k njemu... dela je svojo polno mehko roko krog njegovega vratu... povzdignila je njegovo drobno glavico k sebi in poljubila ga je na osinele ustne... nekaj čudnega jo je streslo pri tem poljubu... mrzle, ledene so bile njegove ustnice in bilo ji je kot da je poljubila mrtveca...

(Dalje sledi.)

o verifikaciji deželnozbornih volitev v Makarski. Sicer bi si pravaši sedaj sami želeli, da bi se te volitve ne odobrile, ker bi se radi izvoljenega poslanc, Ribičiča iznebili. Objednem bi radi spravili v dalmatinski deželni odbor mesto Radiča Drinkoviča. Tudi svoje časopisje hočejo dalmatinski pravaši preurediti, bolj osredotočiti. Akcija glede fuzije s klerikalci pa očitno nič prav ne napreduje.

Zagrebski listi poročajo, da bodo volitve v hrvaški deželni sabor že prihodnje dni razpisane. — Časopisje je polno poročil in seveda tudi znanih »ljubeznjivosti« iz volilnega boja. Na Hrvaškem so v tem oziru še bolj »energični« ko na Slovenskem.

K POLOŽAJU NA BALKANU.

Glasovi o tajnem vojnem sporazumu med Rumunijo in Turčijo nočejo potihniti. Tozadnevne vesti je spravil v svet pariški list »Matin«. Rumunski listi — oficijelni in neoficijelni — stvar sicer tajijo, a na Bolgarskem in Srbskem stvar vendar živahno komentirajo in ukrepajo o eventualnih protikorakih. Vladno časopisje v Bolgariji pravi, da zveza med Rumunijo in Turčijo, če tudi obstoji, ne more vznemirjati Bolgarov. Opozicijsko časopisje pa ostro napada vlado, češ, da je zamudila moment, v katerem bi lahko sklenila zvezo s Turčijo v obrambo svojih koristi in oporo rojakov v Macedoniji. Sedaj pa treba iskati zaveznikov pri malih balkanskih državah — ali na noben način ne pri kateri velevlasti. Nekateri srbski listi odkrito pišejo za zvezo Črnogore, Srbije, Bolgarije in Grške. Te izjave so našle v Atenah ugoden odziv. Govori se, da bi potem patronat nad to zvezo prevzela Rusija. Zanimivo je, da belgrajski »Mali žurnal« pravi, da se o vseh teh načrtih ne more tako dolgo resno govoriti, dokler sedi na bolgarskem prestolu Nemeč, Koburžan Ferdinand.

»REVOLUCIJA« V BEROLINU IN NJENE POSLEDICE.

Da kratko ponovimo: V berlinskem mestnem oddelku Moabit je došlo zadnje dni meseca septembra do velikih izgredov stavkajočega transportnega delavstva. Ti izgredi so imeli naravnost značaj male revolucije in so pokazali, da je disciplina socialistične stranke daleko preslaba, zopet pomiriti razdražene in razhujskane ljudske strasti. Nad jedno stotino demonstrantov je težje in lažje ranjenih, istotako tudi policijskega moštva. Konečno je došel na »bojišče« sam pruski minister za notranje zadeve, Dallwitz. Vladna »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše o moabitskih nemirih, da so v zvezi s socialističnim ščuvanjem mas, katero se je zadnji čas postrilo. Socialistični tisk in agitacija vzgojete v delavstvu revolucionarne težnje. Potrebno je zato, da država pokaže tu svojo moč in autoriteto ter uveljavi zakone napram brezvestnim in neodgovornim hujskačem. — Napad policajev na angleške časnikarje bode pa imel diplomatske posledice. Severoamerikanske zvezne države in pa angleški poslanec bodo zahtevale zadoščenje. Policijski predsednik je poslal težko ranjenemu dopisniku »Daily Mail« pismo, v katerem izraža svoje obžalovanje, odklanja pa kaznovanje uradnikov in moštva, ki je napad na žurnaliste zakrivilo in izvršilo.

Štajerske novice.

»Südsteirische Volksstimme« je izšla prvič krat minulo soboto. Z dežele smo slišali doslej le posamezne priznalne glasove in zato še nimamo celotne slike utisa, katerega je list napravil. Zato pa je že toliko očitnejši utis v Celju. List je povzročil po mestu pravcato senzacijo; toliko stvarnih na eni — in toliko bridkih na drugi strani še niso zlepa slišali magistratovci v Celju. Poleg že naročenih števil se je prodalo samo včeraj nad 300 izvodov »Südst. Volksstimme«. Videti je, da bode list svoje ime opravičeno nosil. Prihodnje številke bodo imele seveda enako zanimivo, če ne še zanimivejšo vsebino. Neodvisno časopisje na Sp. Štajerskem je z novim listom nedvomno veliko pridobilo. Priporočamo ga zato ponovno v naročanje in inseriranje.

Ljudsko štetje in spodnještajerski nemški narodni svet. V Mariboru je nemški narodni svet sklical posebno anketo, na kateri se je razmotrivalo ljudsko štetje. Sklenilo se je, ponuditi vsem občinam ob meji in v bližini mest, trgov in industrijskih krajev nemške števne komisarije, t. j. take, ki bodo fabricirali en gross pristne Nemce. V ponudbah naglašajo, da bodo to štetje ti »komisarji« izvrševali zastonj. Bojimo se, da so šle nekatere občine tem zvijačam na lim. Sklenilo se je tudi pozvati nemške delodajalce in gospodarje, da dajo vse svoje delavce in posle zapisati kot Nemce. Pozor!

K »Slovenčevemu« poročilu o shodu »pri belem volu« v Celju imamo kratko dostaviti, da na shodu ni bilo nobenega »oficijelnega« zastopnika niti obrtnega niti slov. trgoveškega društva v Celju.

Kolesarska dirka kluba slov. kolesarjev »Celje« se je vršila včeraj pri krasnem vremenu in lepi udeležbi. Ljudstva se je nabralo v prostori gostilne Krušič na Lavi veliko število, istotako kolesarjev. Dirka se je pričela ob 3. uri pcp-

od Krušiča do Št. Petra in nazaj, skupno 22. km. Prvo darilo je odnesel g. Fr. Ermenc iz Polzele, ki je vozil 50'. Drugi je prišel g. Vane Rađej iz Celja, ki je vozil 51'50". Tretje darilo je prejel g. I. Hočevar, četrto g. Stibler, peto g. Jager, vsi iz Celja. Po dirki je predsednik g. Krajnc pozdravil navzoče, posebno vrle dirkače, razdelil darila in za letos zaključil dirkanje. Povdarjal je, da, dokler bo klub imel tako vztrajne, vnete dirkače, da slovensko kolesarstvo v Celju in njega okolici ne bo še zaspalo. Domača zabava, ki se je potem razvila, je bila prav animirana, kolesarji so še priredili polževo dirko, drugi so se zopet na drugi način producirali, tako da si je vsak, ki je bil včeraj pri Krušiču, mislil: na dirke, ki jih bo priredil klub slov. kolesarjev „Celje“, bom vedno prišel, in naj me velja, kar hoče! — Kolesarski „Zdravo“!

Iz Št. Vida Grobelnega. V nedeljo, dne 9. okt. se uprizori na tuk. odru po izvirnem romanu pisatelja Jos. Jurčiča dramatisirani „Tihotapec“. Snov je vzeta iz narodnega življenja Slovencev ob kranjsko-hrvatki meji pod Gorjanci iz za časa tobakarskega tihotapectva okoli l. 1848. Predstava se vrši v 5 dejanjih s petjem in godbo; igrajo kmetski fantje in dekleta. Ker je čisti dobiček namenjen slovenski šolski deci se v ljudo vabite k obilni udeležbi.

Iz Hrastnika. Resnici na ljubo je treba popraviti, da v delavski konzum nista vlomila dva delavca, temveč dva šolarja, Hrup in Rasberger in da sta vkradla 116 K ne pa 509 kakor se je poročalo „Nar. Dnevniku“. Cigaret, salam itd. nista odnesla.

Iz Ptuja. Na podstrešju mlina za žveplo, kateri leži v kaniškem predmestju in je last trgovca Schwaba, je začelo v soboto popoldne goreti več žakljev zmlatega žvepla. Nek železničar je ogenj opazil in poklical ognjegasce, kateri so ga v kratkem času z zemljo in peskom zadržali.

Graški knjigovezi so stopili danes v stavko. Vzrok so plačilne diference.

Dobre klobase na graškem jesenskem sejmu V soboto zvečer je jedla v nekem šotoru na graškem jesenskem sejmu mlada ženska klobaso. Na to pa ji je postalo tako slabo, da so jo morali odpeljati v bolnišnico. Dogodek služi v priporočilo graškega jesenskega sejma!

Železniška nesreča v Dobovi pred sodnijo. Sodnijska preiskava o tej nesreči je dognala sledeče: 9. maja dopoldne je imela žena železniškega čuvaja Zakška pri čuvajnici št. 31 med postajama Dobova in Brežice službo. Ko je došlo iz Zaprešiča telefonično obvestilo o odhodu vlaka, je sicer zaprla 10 minut pred odhodom istega vlačne vozove na progi, ki spada v področje te čuvajnice, na cesti, ki pa pelje blizu hišice na Bizeljsko, je imela zapeti zavore še le pet minut pred odhodom. Vsled tega jih je pustila odprte in tekla k otrokom v hišo. Ko je pa zaslišala žvižganje vlaka, je tekla ven in ravno videla, da vozi nek voz čez prog. V naslednjem hipu je stroj tudi že zgrabil voz. Konji so se odrgali in zbežali, kočijaža Dernikoviča je vrglo v jarek, Jurija in Nežo Dernikovič ter Jožefa Puštaka pa je stroj zgrabil in raztrgal. — Obtoženka je pri glavni obravnavi pred okrožno sodnijo v Celju sicer priznala svojo krivdo, trdila je pa, da je nekaj kriv tudi voznik, kateri je prenašlo vozil in ni vstavil konjev, dasi je moral slišati žvižganje vlaka in njene klice. Toda ta ni mogel zaradi drdranja voza slišati njenih klicev in pa žvižganja, vrhu tega pa tudi ni mogel zaradi ovinka vlaka videti. Sodišče pa zagovoru Zakškove ni pripisovalo velike važnosti in jo je obsodilo na tri mesece ostrega zapora s postom vsakih 14 dni.

Babilonski stolp v Mariboru se sme imenovati stavba novega mostu čez Dravo. Gotovo je, da bo prvotni stavbeni račun za več stotisoč kron prekorčen, ker dela se izvršujejo naravnost po polževo. Strokovnjaki pravijo, da bo most šele krog leta 1915 dogotovljen vsled preobilnih zaprek, na katere so še le sedaj prišli. Trmoglavni mariborski občinski očetje so še le sedaj spoznali, kako neumnost so napravili, ker niso dovolili, da bi se most zidal čez Dravo blizu »Narodnega doma«.

Napad mariborskih vsenemcev na slovensko šolo v Leitersbergu-Karčovin se je izjalovil. Oba nadučitelja, slovenske in nemške šole, sta agitirala več dni od hiše do hiše, da bi v slovensko šolo prišlo čim manj otrok. Stariši so ju sicer poslušali, a ubogali niso. V vse razrede te važne ljudske šole je vpisanih več slovenskih kot nemških otrok.

Druge slov. dežele.

Namestnik princ Hohenlohe se je v četrtek povrnil s svojega poletnega dopusta in je prevzel posle namestništva.

Dezercije iz Italije. Goriški listi poročajo, da se število vojaških dezerterjev iz Italije vedno bolj množi, posebno odkar je v laškem Vidmu in proti meji vedno več vojaštva.

Koper v Italiji. »Naša Sloga« poroča: — Na italijanski razstavi v Kopru sta se nedavno dva slov. stražarja slovenski pogovarjala med seboj. Začuvši ta pogovor je pristopil k njima neki koperski Italijan ter se zadril nanju: — Kako da govorita na teh tleh slovenski, ali ne vesta, da smo v Italiji?! — Že res je gorostasno, kar se dogaja na tej razstavi z nesramnim žaljenjem in orjaškim — deficitom vred!

Pol milijona kron deficita ima deželna razstava isterska. Tu imajo laški fanatiki plačilo za to, da so Slovane odbili in napravili razstavo za čisto italijansko. Pripominjamo, da dunajska »Armeezzeitung« imenuje razstavo iredentovsko, protiavtstrijsko demonstracijo.

Goriški mestni svet je izdelal nov mestni statut, ki ustvarja mesto dosedanjih treh štiri volivne razrede in poveča število mestnih svetovalcev od 24 na 28 z mandatom šestih let. Statut pride 5. oktobra pred deželni zbor.

Nemci v Gorici. Vlada je novo šulferajnsko šestrazrednico v Gorici podržavila. To je zopet nov čin vlade, ki bije v obraz Slovincem. Slovenske zasebne šole »Šolski dom«, »Mali dom«, v katere pohaja nad 1500 učencev, še danes niso podržavljene.

Hladilnica za argentinsko meso v Trstu. Vodja tovarne za led v Barkovljah je vložil na trgovinsko ministerstvo prošnjo, naj se mu prepusti na pomolu Sv. Terezije 3500 m² prostora, da postavi na njem hladilnico za meso, došlo iz Argentinije.

Društvene vesti.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo dne 9. oktobra t. l. o poldeseti uri dopoldne v šoli na Zidanem mostu po naslednjem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Poročilo v XXII. glavni skupščini „Zaveze“ v Rudolfovem. 4. „Naša Ahilova peta“. Predava tov. Blaž Jurko. 5. Slučajnosti. Tovariši, tovarišice, pridite vsi! Ne navzdol in nazaj, marveč „kvišku in naprej“ bodi naše geslo! Odbor.

Obrambni vestnik.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela meseca septembra 1910 sledeči promet: Prejemki. A. Redni dohodki. 1. prispevki iz nabiralnikov K 1430, 2. prispevki podružnic i. s. Kranjsko K 3722'59, Štajersko K 160, Koroško K —, Primorsko K 1738'93, skupaj K 5621.52, 3. razni prispevki K 9973'03, skupaj K 17.024'55. B. Izredni dohodki. 4. prispevki za obrambni sklad K 346'80, skupaj K 20.371'35. Izdatki. A. Redni izdatki: 1. plače, remun. učit. osebju, razni računi itd. K 18.297'64. B. Izredni izdatki: 2. naložitev na glavnico, oziroma obrambni sklad K 5541'80, skupaj K 23.839'44, torej primanjkljaja K 3468'09.

Dnevna kronika.

Vojaška konvencija med Rumunsko in Turško. V vodilnih rumunskih vladnih krogih se govori, da ni nič resnice na vesteh o vojaški konvenciji med Rumunsko in Turčijo. Če bi že bila sklenjena kaka pogodba med obema državama, potem se gre le za ožje trgovske zveze med njima, nikakor pa se ni sklenila kaka vojaška konvencija.

Poslanec Kramar — ozdravel. »Narodni Listy« javljajo, da je bil poslanec Kramar na Krimu nevarno bolan na črevesni boleznii, da pa je ozdravel, in da pride 4. oktobra v Prago ter se udeleži zasedanj češkega deželnege zbora.

Passivna resistenca bosanskih železničarjev — končana. Nastavljenici bosanskih železnic so včeraj opustili pasivno resistenco. Deželna vlada je obljubila, da bo zahteve akcijskega komiteja bosanskih železničarjev, ki jih je ta stavil dne 26. avgusta, natančno preštudirala in v kolikor je to sploh mogoče, tudi uresničila.

Dalmatinske železnice. Dalmatinska državna poslanka Vuković in Tresič-Pavičić sta bila pri železniškem ministru Wrbi ter sta intervenirala v zadevi dalmatinskih železnic. Minister Wrba jima je odgovoril, da vlada še nima glede projekta čez Knin-Novi nobenega gotovega načrta, da tudi nič jasnega povedati ne more, ker pogajanja z ogrsko vlado še niso bila končana. Gotovo pa je, da se proga Pogojino-Arzano prav kmalu zida. To sta poslanka izvedela tudi pri ministrskem predsedniku baronu Bienertu, pri katerem sta tudi intervenirala.

Nov generalni ravnatelj južne železnice. Sekcijski šef v železniškem ministerstvu, vitez Weber, bo prihodnje dni vpokojen. Iz zanesljive strani se izve, da se bo vršil v začetku oktobra občni zbor južne železnice, na katerem bo sekcijski načelnik vitez Weber imenovan za generalnega ravnatelja južne železnice.

Rumunsko-turška vojaška konvencija. »Berliner Tagblatt« poroča iz Carigrada, da je včeraj veliki vezir Hakki-paša podpisal rumunsko-turško vojaško pogodbo. — V dunajskih političnih krogih se dvomi, da bi se bilo to zgodilo.

v Podraženju živili. Nižjeavstrijsko obrtno društvo, centralna zveza avstrijskih trgovcev, gremij dunajskih trgovcev, društvo potujočih trgovcev, moravsko obrtno društvo, obrtna zveza, dunajska zveza obrtnih zadrug, centralna zveza avstrijskih mesarjev, nižjeavstrijska gostilničarska zadruga, državna zveza avstrijskih hotelirjev, gremij dunajskih hotelirjev, centralna zveza državnih uradnikov, državna organizacija gospodinj, organizacija

privatnih nastavljenecv in društvo „Srednji stan“ so izdali poziv, v katerem se poudarja, da je draginja mesa postala v Avstriji zelo nevarna in preteča napredovanju prebivalstva. V tem pozivu se obračajo tudi proti agrarcem in njih zahtevam, in zahtevajo, da se uvoz tuje živine popolnoma prepove, akoravno je že s tem ožkočen, da je določena sedaj carina za vsak kilogram s 30 vinarji. Te organizacije pozivljajo prebivalce avstrijskih mest in trgov, brez razlike narodnosti in političnega prepričanja, da naj organizacija začne oster boj za dosego prostega uvoza mesa. Obenem se pozivljajo, da naj se vsi avstrijski mestni sloji udeležijo demonstrativnih shodov in zborovanj, ki se bodo vršila v prihodnjih dneh proti podraženju mesa, torej tudi socialno-demokratskih.

Nov vojaški zakon. Dunajska „Zeit“ prinaša poročilo, da je na zahtevo jako merodajnega faktorja v avstrijski vojaški upravi reformo vojaškega zakona pričakovati že v bližnji prihodnosti, in da bode predložen tozadevni načrt najbrž že v marcu prihodnjega leta obojestranskima državnima zboroma. Nov vojaški zakon je v osnutku že popolnoma dogotovljen ter se je le še odločiti za eno izmed dveh potov, ali dveletna služba, ki potem zahteva zvišanje rekrutnega kontingenta na 195.000 mož, ali pa triletna služba, ki bo pa tudi zahtevala z ozirom na sedanje razmere v Avstriji zvišanje rekrutnega kontingenta za 10.000 mož. Reorganizacija avstrijske armade z uvedbo dveletne aktivne službe bi stala državo skoraj 100 milj. več na leto. To veliko zvišanje govori močno proti tej uvedbi. Merodajni so pa pri tem tudi politični motivi, zlasti ker je znano cesarjevo stališče, kateri zahteva, da se morajo pogoji, ki so utemeljeni v takozvanem programu deveterih, lojalno izpolniti. Barona Schönaicha ministerski stolec je baje omajan. Njegov naslednik bo najbrž feldmaršallajtant vitez Krobotin. Nova vojaška postava bazira na precej modernih principih, zlasti izpolni in razširi nove olajšave z ozirom na gospodarsko in družinsko stališče rekrutov. Tudi je pridržana institucija enoletnega prostovoljstva v polnem obsegu.

Po svetu.

Zdravstvene razmere v Brnu. Okrajno glavarstvo v Brnu je iz sanitarnih oziróv dalo preiskati mnogo hiš v predmestju in okolici. V nekem predmestju je našlo take sanitarne razmere, da so morali iz cele vrste hiš prebivalstvo deložirati. Zaprli so pri tem celo eno gostilno.

Afera ogrskega škofa Parvay pred imunitetnim odsekom. Ogrski poslanec Kenedy bo zadevo zabranitve izvrševanja poslanskega posla po dveh duhovnikih z dekretom škofa Parbanya spraval kot kršenje poslanske imunitete pred imunitetnim odsek.

Umor v Polešniku v Dalmaelji — zopet pred poroto. Iz Zadra poročajo, da je preiskava proti župniku Franu Tomaševiću in njegovi kuharici Antoniji Ostrič, ki sta dala umoriti župnikovo teto Ano Rančigaj, doma iz Gotovelj pri Celju, že zaključena. Govori se, da sta oba svoje dejanje že priznala. Obravnava se bo vršila pred porotnim sodiščem v Zadru. Ker pa je dnevni red za prihodnje porotno zasedanje že določen, se priredi za obravnavo proti župniku Tomaševiću izredno porotno zasedanje.

Eulenburgovci v Budimpešti. Včeraj se je pričela pred budimpeštansko poroto za zaprtimi vrati razprava zopet nekega Štefana Liszkanya, ki je lani umoril agenta Szilassyja v njegovem stanovanju. Oba sta pripadala krogu budimpeštanskih Eulenburgovcev. Zaslišanih je mnogo prič, med njimi tudi nevesta obtoženca, baronica Margjeta Pongracz.

Blazen častnik v vlaku. V včerajšnjem brzovlaku, ki odpelje ob 11. dopoldne z Dunaja, se je pripetil jako razburjen dogodek. V nekem kupeju II. razreda je sedel poštni komisar Müller in poleg njega še en gospod in ena dama. Tem se je pridružil poročnik 12. ulanskega polka z imenom Hegedics, kateri je začel brez povoda rezati preprogo ob oknu. Poštni komisar Müller ga je vsled tega opozoril na njegovo nedostojno vedenje in radi tega se je poročnik takoj vrgel z nožem nanj ter mu prizadjal na glavi nevarne poškodbe. Dama je vsled tega zakričala in zato se je poročnik vrgel tudi na njo in jo hotel z nožem obdelovati, k sreči je pa ni zadel. Med tem časom se je posrečilo tretjemu sopotniku potegniti za rešilni signal, vstaviti vlak in sklicati kondukerje skupaj. Kondukerji so se vrgli nad poročnika in ga spravili na tla ter tam takoj spoznali, da je poročnik blazen.

Stavka pri trboveljski premogokopni družbi. V premogokopu Karpau-Vines v Istri, ki je last trboveljske premogokopne družbe, že dalj časa delavci stavkajo. Do zdaj se še ni posrečilo to stavko končati. Obrat tega premogokopa, ki ima sicer čez 100.000 ton letne produkcije, je zdaj ustavljen. Istrski premog se razpečava predvsem v Italiji in v pristaniščih Jadranskega morja. Ta stavka bo pa zelo slabo vplivala na produkcijo.

Nova banka na Moravskem. Pod firmo „Severoavstrijska banka za poljedelstvo, industrijo in trgovino“ hočejo v kratkem času ustanoviti v Brnu novo banko. Akcijski kapital bo znašal začasno dva milijona kron.

Nagrada 100.000 mark. Nemško vojno ministerstvo namerava za prihodnje leto razpisati nagrado 100.000 mark za kak velik avijatični polet.

Duhovnik izstopil iz katoliške cerkve. Duhovniku dr. Turilija v Sermu v Italiji je vsled naročila iz Vatikana prepovedal škof maševati, ker je bil na sumu, da je modernist. Dr. Turili je nato škofu naznanil, da izstopi iz katoliške cerkve.

Hotel tožen za 130.009 K. Šestnajst bivših gostov toži npravo hotela ob Karerskem jezeru, v katerem je nadavno nastal požar, za odškodnino v skupnem znesku 130.000 kron. Tožniki trdijo, da jim je dotični požar povzročil toliko škodo na njihovi lastnini. Obravnava se vrši v Meranu in je bila v četrtek prestavljena na 2. november.

Bančni sleparji. V Parizu so zaprli celo družbo bančnih sleparjev. Francoska in švicarska policija je že dlje časa stikala za sleparji, ki so izdajali železniške delnice in razne brezvrednostne papirje, na Francoskem, v Švici in Belgiji. V Brnu so zaprli podjo sleparjev, nekega Feliksa Maesa, ki se je izdajal za ravnatelja. Med pariškimi sleparji je tudi nek pisatelj in sin znanega slikarja Stevensa.

Znižanje cen sladkorja. Poroča se, da hočejo v najkrajšem času znižati cene sladkorni rafinadi. Zdaj poročajo, da bo znižanje nastopilo že 20. okt., če se ne bodo cene sirovemu sladkorju izpremenile, in da to znižanje ne bo znašalo 5 K. temveč 8 in pol do 9 kron pri sto kilogramih.

Morilec bankirja Kische na sledu. Praška policija je morilecu bankirja Kische že na sledu. Bival je v Karlinu pri neki gospej Novakovi v Vitkovi ulici. Ta gospa Novak je naznanila policiji, da je do dneva umora stanoval pri njej nek sumljiv človek, ki je pa sedaj neznanokam izginil. Gospa Novakova je tudi spoznala nož, s katerim je bil Kisch umorjen, za last njenega stanovalca. Policija je na to preiskala sobo, v kateri je morilec stanoval, in našla tam palico, ki jo je spoznala za last umorjenega bankirja. Kakor se je dognalo, se morilec piše najbrž Wiener in je zbežal proti zapadu.

Giolitti v avdijenci pri italjanskem kralju. Veliko začudenje vzbuja tukaj, da je kralj sprejel pretečeno sredo v avdijenci bivšega ministrskega predsednika Giolittija. Kralj se je z Giolittijem razgovarjal o obisku avstr. zunanjega ministra grofa Aehrenthala in pa o govoru rimskega župana Natana proti papežu.

Kongres zdravnikov v Parizu. Dne 1. tm. se je v Parizu otvoril kongres zdravnikov, ki se pečajo z boleznijo raka.

Poboj v Albaniji. V turško vas Vinicko so 1. tm. vdrli turški vojaki ter napadli vaščane in nekatere tudi umorili. Prebivalstvo je bežalo pred vojaki čez mejo v Črno goro. Pridružilo se je pa tem vaščanom tudi prebivalstvo drugih obmejnih albanskih vasi, tako da je danes več sto teh albanskih beguncev v Črni gori.

Ruska banka v Srbiji. V Belgradu bodo v najkrajšem času ustanovili veliko rusko banko, ki naj pospešuje trgovske stike med Rusijo in Srbijo.

Dunajski posvečeni škof dr. Marschall obhaja danes 1. oktobra 70letnico svojega rojstva.

Odlikovani stotnik-auditor Kunz. Cesar je podelil viteški križec Franc Josipovega reda stotniku-auditorju Jaroslavu Kunzu, ki je kakor znano vodil postopanje proti bivšemu nadporočniku Hofrich-terju.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

PROTI DRAGINJI MESA IN ŽIVIL.

Dunaj, 2. oktobra. — Danes dopoldne se je vršil velikanski protestni spreved delavstva in meščanstva proti vladajoči draginji mesa in živil. Spreved delavstva mimo parlamenta je trajal cele 4 ure, od 10. ure dopoldne do pol 2. ure popoldne. Delavstvu se je pridružilo kakih 3 tisoč meščanov; v celem je bilo demonstrantov 300 tisoč. Na obeh straneh Ringa, od Švarcenbergovega trga do Šotskega Ringa je stalo tisoče in tisoče gledalcev. V sprevedu so nosili delavci mnogo zastav in napisov. Na rotovžu se je vršil ob istem času velikanski shod, kateri je odobril resolucijo za neomejen uvoz argentinskega mesa, odpravo colnin na živino in meso, smotreno preskrbovanje velikih mest z živili in izključenje izsesajoče prekupne trgovine. Pred parlamentom se je govorilo in množica je klicala psovke proti agrarcem. — Spreved je potekel redno in mirno.

Trst, 2. okt. — Danes dopoldne se je vršil močno obiskan protestni shod proti draginji mesa in živil. Po shodu se je vršil demonstracijski obhod po mestu.

NEMIRI V BEROLINU.

Berlin, 3. okt. — Tudi včerajšnja nedelja je potekla popolnoma mirno.

ZAPRLI SO 600 STAVKUJOČIH.

Varšava, 3. okt. — Stavka cestnih železničarjev se je na jako čuden način končala; vlada je dala

vseh 600 stavkujočih cestnih železničarjev zapreti. Voditelji vozov pa so prisilili, da pod nadzorstvom vojakov in policajev opravljajo službo.

BELGIJSKA KRALJEVA DVOJICA NA DUNAJU.

Dunaj, 3. okt. — Danes ob 5. uri 20 minut popoldne se pripeljata belgijski kralj Albert in kraljica Elizabeta na Dunaj. Na zapadnem kolodvoru ju bode sprejel cesar Franc Jožef in vsi na Dunaju navzoči nadvojvode. Pred vhomom v dvorni grad je napravila dunajska občina slavolok.

ODKRITJE MENDLOVEGA SPOMENIKA.

Brno, 2. okt. — Danes so z veliko svečanostjo odkrili na samostanskem trgu spomenik slavnemu botaniku, naravoslovcu prelatu Gregorju Mendlu.

DROBNE NOVICE IZ TURČIJE.

Carigrad, 3. okt. — Na turško-črnogorski meji je došlo med mejnimi stražami do 6 urnega obstreljavanja, katerega so se udeležili tudi prebivalci iz bližnjih turških vasi, ki so ubežali v Črno goro.

Carigrad, 3. okt. — Ob Bosporu se vrše velike strelne vaje obrežnih baterij, katere branijo morsko ožino pred vojnim brodovjem, ki bi eventualno poskušalo udreti iz Črnega morja. Vaje so bojda dale zadovoljiv rezultat.

PODELITEV ANNUCIJATINEGA REDA GROFU AEHRENTHALU.

Rim, 3. okt. — Iz znanih dvobojnih afer znani poslanec Chiesa, hoče v italjanski zbornici interperirati min. predsednika, ali se to sklada s italjansko naofodno častjo, ako se ministru Aehrenthalu podeli red Marije Anuncijate (najvišji italj. red)? »Tribuna« ostro graja to resolucijo in pravi, da se gotovi ljudje iz zgodovine zadnjih 30 let niso prav ničesar naučili.

Dunaj, 3. okt. — Grof Aehrenthal se je vrnil sinoči s svojega potovanja v Italijo.

SKLICANJE SRBSKE SKUPŠČINE.

Belgrad, 3. okt. — Srbska skupščina je sklicana 14. t. m. k rednemu zasedanju.

KOLERA.

Rim, 2. oktobra. Zadnjih 24 ur je zbolelo v Napulju 12 oseb na kolero in 4 umrle, v pokrajini Napulj je zbolelo 17 in umrle 2 osebi, v Apuliji zbolelo 2 in umrli 2 osebi.

Rim, 2. oktobra. Zadnjih pet dni ni v mestu nobena oseba več zbolela na kolero, tako da se lahko smatra Rim za kolero prost.

Carigrad, 2. oktobra. V Trapecuntu je zbolelo 28. in 29. sept. na kolero 38 in umrlo 28 ljudi. Med vojaki je zbolelo 15 in umrlo 5 ljudi.

Iz Ogerskega in Hrvaškega manjkajo uradna poročila.

VČERAJSNJE MANIFESTACIJE V ŠPANIJI.

San Sebastian, 2. oktobra. Klerikalne manifestacije proti sedanji vladi se je udeležilo do 30 tisoč ljudi, med njimi 14 članov gosposke zbornice in zastopniki 84 občin. Mnogo poslopij je bilo okrašenih z zastavami. Govorniki so silno napadali vlado. Nemirov ni bilo.

Madrid, 2. okt. Dopoldne so šli klerik, po maši pred palačo civilnega guvernerja in poslali k njemu deputacijo s protestom proti vladi. Med sprejemom je pela množica pobožne pesmi. Na trgu so se zbrali tudi republikanci, kateri so odgovorili z marseljezo. Došlo je do pretepa. Tudi po drugih večjih in manjših mestih so se vršili javni shodi proti antiklerikalni vladni politiki.

VELIKA EKSPLOZIJA.

London, 3. oktobra. Po poročilih iz Texasa v Sev. Ameriki so se zgodile v rudniku Palanu pri Murquez-Cochnilli v petek in soboto velike eksplozije. 150 rudarjev je zasutih.

VIRTUOZ KUBELIK V JUŽNI AMERIKI.

Praga, 2. okt. Znani Virtuoz Kubelik bo nastopil prihodnje potovanje po Južni Ameriki. Za 100 koncertov se mu je zasiguralo 1 milijon kron honorarja.

Književnost.

„Slobodna Misao“. Prejeli smo na ogled 3. št. tega časopisa hrvatskih in srbskih svobodomislecev. Vsebuje celo vrstvo zanimivih člankov, kakor: Cerkevna zgodovina in papeževa nezmotljivost, Poglavja o ateizmu, Klerikalno gibanje na Hrvatskem, Delo „Svobodne šole“ na Dunaju, Klerikalizem v Bosni itd. Tajništvo društva „Slobodna Misao“ javlja, da namerava pričeti v kratkem z izdajo brošur. Naročnina znaša 3 K, za delavce in dijake K 2'40 na leto in priporočamo revijo v naročevanje.

Loterijske številke.

Gradec, 1. oktobra 1910: 61, 79, 70, 38, 90.
Dunaj, " " " 11, 9, 75, 4, 35.

555 1

Ad 162/10, 15

Oklic.

Od c. kr. okrajne sodnije v Brežicah se na predlog dedičev po umrlih Janezu in Neži Slovinc iz Spodnje Pohance dovoli prostovoljna **javna oddaja v najem posestva** vl. št. 133, kat. obč. Dolenjavas s hišo št. 18 in gospodarskimi poslopiji v Spodnji-Pohanci, vl. št. 147 kat. obč. Št. Lenart II. in vl. št. 160 kat. obč. Arnovasela na pet let na dan

17. oktobra 1910

opoldne ob 11. uri pri tej sodnji, v izbi št. 5. Varščine je položiti 400 K ter se ima najemnina odrajtevat v polletnih obrokih.

V hiši št. 18 v Spodnji-Pohanci, ki ima lepo lego, izvršuje se tudi krčmarska obrt in se odda tudi za to potrebna oprava. Drugi dražbeni pogoji se lahko pregledajo pri sodnji.

C. kr. okr. sodnija v Brežicah, odd. I.
dne 30. septembra 1910.

Razglas.

Prostovoljna razprodaja gozdov v Socki, kateri so bili poprej last Zaloške grajščine, se bo vršila **v soboto, dne 8. oktobra, ob 8. uri dopoldne in sicer se prične prodajati v Temnem grabnu (Črni graben) in Gradiškem grabnu, kjer je posebno debelo bukovo, hrastovo in borovo drevje.** — Zbirališče v Temnem grabnu. 473 -15

Slikar in pleskar

prevzame vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor slikanje sob, cerkev, črkoslikarstvo na steklo, les itd. — Priporoča se za mnogobrojna naročila. Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Diktor Bevc, Celje
Graška cesta šte. 8.

297 -28

Šubičeva slika

Franceta Prešerna
ter Groharjev

.: Primož Trubar .:

v okvirju ali brez okvirja se dobita v **Zvezni trgovini v Celju.** Velika zaloga najrazličnejših svetlih in modernih slik. Portreti slavnih pisateljev, muzikov itd. Ceniki na zahtevo franko.